

آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۲۵)، الق
آبونو (۲۵) غروشدور .

ممالك اجنبیه ده سنه لکی (۱۷)، الق
آبونی (۹) ارانقدر .

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی پشندور .

§

مسلاکه . وافی آثار مع الممنونیه قبول
اولنور . درج ایدلین یاریلر اعاده
اولونماز .

کتابخانه

۱۳۳۰

دینی، فلسفی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیه در.

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول نع . اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد ۲۷۷

۴ صفر ۱۳۳۲

پنجشنبه

۱۹ کانون اول ۱۳۲۹

جلد ۱۱

اخطارات

رساله مزدن آلمدیغی کوسترملک شرطیه
بتون یازیلر هر هانکی بر غزنه طرفندان
اقتباس و اونه بیلیر .

§

مکتوبلرک، امضالرک واضح و اوقوناقلی
اولمسی و آبونه صره [نومروس محتری
بولومس لازمدر .

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لریشک فرانسزجه ده یارلمسی "رجا
اولنور .

§

پاره کوندرلدیکی، ان نه یه د تراولدیفنک
واضعا بیلدیرلمسی رجا اولنور .

ق — سن نه قاریشورسک؟ سن نه اکلارسک؟ صوص، بو، صاریقلی ایشی در. فسلیار بویله شیلره قاریشماز.

بونک اوزرینه اسماعیل حق بک حدتله ندرک ایاغه قالقدی: — بی فسی کورد بکندن طولای می بویله دیورسک؟ ایشته فسمی چیقاردیم. لطفاً ویرکز فهمی افندی، شو صاریقلی کزی یا هو! سن قر آندن، سندن باشقه دلیل طانیازمیسک؟

ق — خایر طانیام.

اسماعیل حق بک — قر آنه نصل اعتقاد ایدیورسک؟ مجمل میدر، محکم میدر، متشابه میدر؟ بوباید مذهبک نه در؟

ق — ... [هیچ بر جواب ویرمدی].

اسماعیل حق بک — ایشته سن قر آندن ده برشی بیلمیورسک. حدیثه نصل اعتقاد ایدیورسک؟ هانکی قسمی ایله عاملسک؟ سنت شایعه ایله می، احادیث مسنده ایله می، احادیث مرسله ایله می عمل ایدیورسک؟ حدیث ضعیف ده دلیک می در!

ق — [بوکاده جواب ویرمدی. سوزی باشقه طرفه چو یرمک ایستدی:] سز قدره تابع اولیورسکز. اصل مسلمانلر — که قوم جدید جیلدر — بویله اعتقاد ایتمز.

اسماعیل حق بک — اولاشونی صوریم: مسلمانان پیغمبرمیزک خبر ویردیکی کبی می در، یوقسه اونی نظر اعتباره آلیوب بزم کلا دیغمز کبی می در؟

ق — پیغمبرمیزک خبر ویردیکی کبی می در؟

اسماعیل حق بک — ایشته طوغرو اوله رق سو بیلدی ککز بکانه سوز بودر.

بوباید تاریخه مراجعت ایدم. قدر مسئله سی عصر جلیل رسالته یوق ایدی. اک اول قدردن بحث ایدن «ان الامر اتق» دین، سکسان تاریخنده بصره ده قتل اولونان معبدالجهنی ایدی. غیلان دمشق ده آکا تابع اولدی. معبد بو اعتقادی اسواری دن اخذ ایتمشیدی. صو کرا. قدره دالانلر چوغالدی. واصل بن عطا ابن باب، جهیم بن صفوان ده قدردن بحث ایتدیلر. سلف امت بونلری رد ایتدی. عجبا قدر مسئله سنده بو ذواندن هانکی سنک مذهبی قبول ایدیورسکز؟

ق — ... [ینه جواب ویره میوب کنیدی سی سؤاله باشلادی:]

سز نصل اعتقاد ایدرسکز؟

اسماعیل حق بک — بزم اعتقاد من شودر: امر مستأنف دکلدرد. شتون، علم باری ایله مسبوقدر. یعنی سنک آکلایه جفک، علم الهی خیر و شر بوتون شتونی اولدن محیطدر.

ق — بویله ایجه مسئله لک صره سی دکل شیمدی ...

اسماعیل حق بک — سن آتی ده بیلمیورسک، حدیثی ده بیلمیورسک، علم کلامی ده، تاریخ علومی ده بیلمیورسک. علمی اوله رق بر سوزک یوقدر. کتابک وسوزلرک سراپا هذیاندر.

ق — سز بنم کتابمه هذیان دیورسکز. اصل هذیان حاجی ده در. چونکه اوراده کبی اغز کزه الهامیه جفکز مسئله لر وار.

محرر عاکف بک — به آدم! حاجی فقه کتابی در. فقه ایسه بر فن در. فن مسائلنده عیب اولماز. مثلاً بر آدم وجودینک شرعاً، عادة مستور اولمق ایجاب ایدن اعضاسنی آچیق بولوندره ماز. لکن قالبوب مکتب طیبیه نک تشریح خانه سنه کیرسه تشریح ماصه لری اوزرنده مشرح طرفندن کرک ارککلرک، کرک قادینلرک جهاز تناسلری اوزرنده اوزون اوزادی به عملیات تشریحیه اجرا اولوندیغنی، اعضای تناسلک عضلاتنه، اعصابنه، اورده سنه، شریانلرینه وارنجه به قدر برر برر اوفنی اوقومق احتیاجنده بولونانلره کوسترلدیکنی کورور. بو ناصیل براحتیاج مبرم اولسی دولایسیله عیب دکلسه، اوسنک حاجی ده، یا خود دیگر فقه کتابلرنده کوروب دیاکله طولادینک مسائلک بسط و تمهیدی ده طبقی اونک کی در. اصلاً عیب دکلدرد. بر عیب وارسه اوده سنک شو جاهلان سوزلرکدر.

ق — سز نه دیرسه کز دییک، بنم کتابم بک چوق صاتیلیدی. قیمتی اورادن آکلایشیلر.

عاکف بک — بک طوغرو! ذاتاً خلقک اخلاقه، دیننه، ناموسنه، مقدساتنه یورون نه قدر آثار سفیه وارسه مع الاسف بک چوق رواج کوریور. کتابک چوق صاتیلمسی سنک لهنده دکل، علمهنده چقیورده فرقنده دکلسک. کتابکی بنده آلم. فقط استغفرالله، استفاده ایچون دکل، بلکه نه هذیان هاووردیغنی اکلامق ایچون.

فطین افندی — خواجه افندی سندن برجام وار: اسلامک بوفلاکتلی کونلرنده آرله ربنه تفرقه صالیه حق بو قییل یازیلردن، کتابلردن کله جک فائده یی فدا ایت. ینه یکر می، اوتوز سنه دن بری اشتغال ایتدی کک چفتکله چبوغکله اوغراش. هر حالده ده ما مجور اولورسک.

بونک اوزرینه عیبده افندی قالبوب کیتدی. اومولورکه بایدیغنه نادم اولمش، جناب حقه رجوع ایدرک، عن غفلة بایدیغنی بر خطادن طولای توبه ایلشدر.

نسائیات

اسلامیت و تعدد زوجات

— ۳ —

«الاسلام روح المدنية» عنوانی کتابده شو سطرلر محرردر: «... ارکک ایله قادین هرایکیسی ده مخلوقات حیوانیه دن اولدینی حالده خلقت اعتباریه جناب حق بونلری مختلف اولارق یار آتمشدر. جسملرینک ترکیبی، قوت، عقل، تدبیر و تصرف کبی برچوق احوالده ارککک قادین اوزرینه تمایز و رجحانیتی واردر. بونده کی حکمت،

طبیعتندن چیقارارق اونی ارککه مساوی ، یاخود ارکک اوزرینه حاکم قیلمه یه چالیشمق برنوع جنت در ؛ نظام کونه مخالف در ؛ قانون طبیعت عسیان در .

قادیلرک قوه ، عقلا ، ارککلردن دون بولمه سی ؛ عضلاتنک ضعیف اولمسی کبی ارککلرک مابه الامتیازی اولان ، قادیلر اوزرینه ارککلرک سیادت وقوامه استحفاظنه سبب اولان صفاتلره کانجه : بز بوراده اولنردن بحث ایدجک دکاز ؛ بونک صحتی تحقیق ایتک ایسته ییلر اطبایه صورارلر ، یاخود بوباده تألیف اولنان کتابلره مراجعت ایدرلر . ارزمان اکلارلرک بویکی نوع حقنده سویلش اولدیغمز شیلرده قطعاً خلاف یوق در . [۱]

[۱] بولری ده فرید وجدی دن دیکلیمه لم : «قادیلر ایلر ارکک آره سنده کی فرقلره کانجه : علم بالنجره اثبات ایدیورکه ارککک طول وسطایی قادیلرک طول وسطی سندن اون یکی سانتیمترو زیاده در . هم بوفرک متمدن انسانلرده کورلدیکی کبی اقوام وحشیده ، حق چوققلرده بیله ظاهر در .

ثقلت بدنه کانجه : ارککده وسطی اوله رق یتیش درت کیلو غرامدر ، حال بوکه بولت یته وسطی اواق اوزره قادیلر قرق ایکی یچ کیلو غرامی کچمز . جمله عضلیه نک تکملی قادیلرده ارککلره نسبتاً بک دون در . دو قوتور (دوقارینی) محیط المومده جمله عضایه بختنده شو سوزلری سوبیلور : « بوجله قادیلرده ارککلرک ککندن اوچده برنسینده دها آر جملی ، دها خفیف ، حرکاتی دها بطی ، قوتی دها آزر در . »

قوه حیاتیته نک مرکزی اولان قلبه کانجه : اوده قادیلرده دها کوچک ووسطی اوله رق ارککلرک ککندن آلتیش غرام خفیف در . جهاز تنفس ایسه ، ارککلرده دها قوی در . علماً ثابت درکه بر ارکک ساعتده تقریباً اون بر غرام قاربون احراق ایدر ، حال بوکه عین مدت طرفنده بر قادیلر الی کمور غرامدن زیاده قاربون یاقه ماز ...

حواس خمسه کانجه : اساتذۀ فندن (نیقولس) و (بیلر) اثبات ایدیورلرکه بوحواس قادیلرده نسبتاً دها ضعیف در ...

ذائقه وسامعه کانجه : بوحسلرده ارککده بالنسبه چوق دقیق درکه محیط المومده مصرح اولدینی اوزره - طوموک تمیزی ، اصواتک تدقیق آهنگی ، پیانو کبی سازلرک تدقیق نغماتی ایچون منتخب اهل خبره نک کاملاً ارکک اولمسی بوادایه بر دلیل کافی در .

حاسة لامسه نکده ارککلرده دها دقیق اولدینی مشاهده ایله ثابت در . ارککک مرکز ادراک نقطه نظرندن اولان رجانه کانجه پسقولوجی دینان علم الروحک شهادتیه بو خصوصده مناقشه یه بیله محل یوق در . زیرا ارککده قادیلرک دماغی آره سنده شکلاوماده غایت بیوک بفرق واردر . علماً ثابت درکه ارککک دماغی وسطی اوله رق قادیلرک دماغندن یوز غرام دها آغیر در

بوندن بشقه قادیلرک دماغنده کی تعاریج [بیک اوزرنده کی چیقنیلر] بالنسبه دها آزر ؛ کذلک تلافیف [بیک اوزرنده کی کیرنیلر] دها آزر منتظم درکه شو مشاهده علمای فن نظرندن ایکی جنس آره سنده کی وجوه اختلافک ال بیوک در . کذلک دماغده نقطه مدرکه عد اولنان جوهر سنجایی ده قادیلرده بالنسبه لایقوله حس اوله جق درجه ده آزر در . لکن بوکا مقابل احتساس وتهیج مراکز قادیلرده نسبتاً دها مکملدر (دوقارینی) دیورکه : «شوحال ایکی جنس آره سنده روحا مدار تمایز واختلاف اولاجق شیلر تمامیه مطابق در ؛ زیرا ارککک ذکا وادراک جهتلیله قادیله فائق در ، قادیلرده انفعال وتهیج دها زیاده در . شبهه سز بواختلافات دماغیه بزه براهینک ال واضحیه کوسترمکده درکه مرکز ادراک ارککده دها مکمل اولدینی ایچون بو جنس ادراکجه او برندن دها ایلریده در .

آره لرنده اتفاق ، الفت و محبت ممکن اولابیلرک ایچون - بویکی نوعدن برینک دیکری اوزرینه حاکم اولابیلرک در . اگر بویله اولیوبده هرایکسی ده قوت ، عقل ، عضلات اعتباریه یکدیگرینه مساوی اولایدی بینلرنده هیچ برصورتله امتزاج متصور دکلدی . ذاتاً بوکائتاده مشاهده اولنان نظام وانتظامده تساوی کلینک عدمی اوزرینه مؤسس دکلی ؛ اوت ، کائتاتک اجناس وانواعی بیننده تساوی کلی بولنسیده قطعاً بونظام وانتظام اولامازدی . بلکه بونک ایچون انواع ایله اجناس بیننی هر حالده بر فارق بولنق لابدرکه قوی ضعیفی محافظه ، ضعیف قوی یه منقاد اولق صورتلریله آره لرنده بر مجانست بولنه بیلرین .

ایشته بو ، کائتاده ثابت ، محکم برنظام درکه بک بیوک بر حرکت اوزرینه بنا قیلنمش در . بونظام ربانی هیچ برکیمسه نک بوزابیلرک ممکن دکل در .

اگر کرۀ ارضده کی انسانلرک هپسی ده سلطان ، حاکم اولسه لردی ، شبه یوق که هیئت اجتماعیه محو اولور ، حیات مسعوده بوزولوردی ؛ بونک کبی قادیلرده هروجهله ارککاه مساوی برخلقنده اولایدی قادیلر ارککک تحت آمرانه سنده بولنقندن صورت قطعیه ده امتناع ایدجکی کبی ، ارککده قادیلرک تحت تحکمنده بولنقی هیچ بر زمان قبول ایتیه جکدی . بناء علیه بویکی نوع آره سنده بر مجانست دکل ، دائمی بر نفرت حاصل اولاجقدی . بونفرت دوام ایتدجکه بالطبع تزوجده اولامایه جنی جهته نظام وانتظام ، انسان ومدنیت کبی شیلرده بولونه مازدی . اوحالده نظام وانتظامی تأمین ایتک ایچون بویکی نوعدن برینک همه حال دیکرینه قارشی سرفرو ایتیمی ، اوکا مطیع ومنقاد اولمسی ضروریات حیاتیته دن در . بونی مکابرین ومعانیدن بشقه هیچ برکیمسه انکار ایدمیز . شمعی برجهت قالیورکه اوده بویکی نوعدن هانکیسی هانکیسنک حمایه سنه کیره بیله جکی مسئله سی در . قادیلر می ارککک حکمی آلتنده بولنلی ؟ یوقسه ارککک می قادیلرک نفوذی تحتنه کچملی در ؟

برکره ایکنجی شق قبول ایدیلر ، چونکه ارککک قادیلرک نفوذ وسلطنته سرفرو ایتیه اجبار ایدر سه ک هیچ دکل ، شاعرک :

« ومكلف الايام ضد طبايعها . متطلب في الماء جذوة نار » قولنه ماصدق اولورز . چونکه قادیلرک فضل اوله رق ارککده بولنان قوتلر ، غریزهلر ، کندیسینی غالب موقعنده بواندیردیفندن قادیله منقاد اولماز . فقط ، قادیلر ارککک سلطنت وحکمی آلتنده بولوندورمق ایسترسه ک بوکا بک قولای موفق اولورز . ذاتاً بدایت خلقتدن بو آنه قدر قادیلر ، ارککک حمایه سنده ، حفظ واماننده یاشامش اولمسی ده بونک باهر بر دلیل در . اوت ، قانون فطرت ارککک حائر اولدینی غریزهلر ایله قادیلر کندیسینک حفظ واماننه تودیع ایتیش در ؛ ارککک آنک حامیمی ، حافظی در ؛ اوجنس رقیق اوزرینه قوامدر . « الرجال قوامون علی النساء بما فضل الله بعضهم علی بعض وبما انفقوا من اموالهم . - فرقان حکیم » کورلیورکه : قانون طبیعت ، ناموس فطرت ارککک قادیلر اوزرینه سلطان ، حاکم اولمسی اقتضا ایدیور . اولیه ایسه قادیلر محیط

قادینک مرتبه سی ارکک مرتبه سندن دون اولقه برابر ارکک ایسته دیکی کی آنده چویره جکی بر آلت ده دکل در . قادین اوزرینه ارکک سیادی وار دیک ، هرصل ایستره اوله تصرف ایده جک دیک ده دکل در . ارکک وظیفه سنی قادین یاه مدینی کی قادین کوره جکی ایشلری ده ارکک کوره مز . [بوراسی بالا آخره ده ازاده ایضاح اولنه جق در] . خلاصه : متاع حیاتی ، خارجی محن و مشقتی تحمل ایتک خصوص . صنده قادین ، ارکک قدر متحمل دکل در ؛ بوجه بالا معلوم اولان شوفر اصلی سایه سنده ارکک قادینلری کچمش وچه جکلر در . ایکی نوع یکدیگرینه هروجهه مساواتی ایسته مک ، محالی طلب در .

« اون طقوزنجی عصرک آنیقلو بدیسنده [محیط العلومنده] دیورکه : « قادینک ترکیب بدیسی چو جقلر ککنه یاقین در ؛ بونک ایچون قادینلر ده چو جقلر کی مفرط بر حساسیته مالک در : سوچ ، ألم ، قورقو کی احساسات مختلفه دن چاق متاثر اولورلر . حال بوکه بومؤثرات بلا تعقل اجرای فعل ایتدیکی ایچون اوزون مدت دوام ایتیمه رک سربا محو اولور . ایسته بوندن طولانی قادینلر ثباتسزله معروضدرلر . »

اشتراکیوندن فیاسوف شهر « پرودون » . (ابتکار النظام) نامنده کی کتابنده دیورکه : « قادینلر عقلی بزمکندن نه قدر ضعیف ایسه وجدانلری ده او قدر ضعیف در ؛ اخلاقلری بزم اخلاق طبعیتنده دکل در . قادینلر طرفدن بر شیک حسن و قبحنه دائر ویریلر جک حکم ارکک ویره جکی حکم عینی اولاماز . کذلک بزه نسبتله قادینلر لایقیه تربیه ایدمه مش ع اولنه بیله جکندن هر حالی ایجه نظر امعانه آلنیرسه عدالته قارشلی افراطدن ، تفریطدن خالی قالمادیکی کوریلور ؛ زیرا مساواتسزلیق اونک خصائصندن در . حقوقک ، وظائفک توازننه قادیننه بر میل کوریلر مز ؛ حال بوکه ارکی متالم ایدن ؛ تسکین ایده مدیکی صورتده ابنای نوعنه قارشلی حرب آجاسنی انتاج ایدن سائق بومیلدن عبارت در . قادینک بو عالمده اک زیاده سودیکی ، پرستش ایتدیکی بر شی وارسه امتیازاته ، خصوصیاته نائل اولمق در . هله صنوف بشری بر سویه کترین عدالت قادینک چکه میه جکی بر یوکلر در . »

دائرة المعارف الکبری دیورکه : « ارکک ذکاسی ، ادراکی فضله در ؛ قادینک ده انفعالی ، تربیجی چوکلر در . »

استاد (زول سیمون) دیورکه : « نهوینک خارچنده چالیشان بر قادین ، عادی بر ایش-جینک کوره جکی ایشی کورمش اولور ؛ لکن بر قادینک قادینلر عائد اولان وظائفنی کوره مز . قادینلر بوکون طوقومه جیلقده ، مطبعه جیلقده ، بوکا بکزر دیگر بر چوق ایشلر ده قولللقده در . کذلک حکومت ده بونلری بر طاقم معاملاتده استخدا ایدیور ؛ قادینلر ده یوزدن بر قاج باره قزانیورلر . فقط پک جزئی اولان بو بارهیه مقابل بنیان عائله لرینک اساسلری جدی بر صورتده ییقمش اولیورلر . اوت ، ارککلر قاریلرینک محصول سئیندن مستفید اولمهیه باشلادیلر . لکن بوکا مقابل - قادینلر اعمال خارجه ده ارککلرله مزاحمهیه ، مسابقهیه قالمیشد قلدن طولانی - ارککلرک قازانچی آزادی . »

« اوکوست قوت (نظام سیاسی) نامنده کی کتابنده دیورکه : « قادینک حیاتی ممکن اولدینی قدر یتتی اولمق در . قادین ، وظیفه اصلیه سنی ایسته نیلیدیکی کی کوزلجه ایفا ایده بیلمک ایچون هر بر عمل خارچیدن آل چکمک ، آل چکدیرلک واجب در . روح المدنیه نک سوزی خلاصه بودر . ایسته بونلر فلاسفه اجتماعک ، علمای عمرانک اقوالی در . بتون بونلر شهادت ایدیورکه ارککلر ایله قادینلرک تساویسی ، یاخود ایکنجیلرک اولکیلر اوزرینه اجرای سیادت جاز دکل در . بونده نظام عالمک فساد ، هیئت اجتماعیه نک هلاکی واردر . قادینک ایشی هر حالده یتتی اولمق لازم در . بو حدودی تجاوز ایده جک اولورسه هم کندی نفسنه ظلم ایتش اولور ، هم ده عائله نک خرابیتی ، مدینک انحلالی انتاج ایدر . « و من یتعدد حدود الله فقط ظلم نفسه »

پک اعلا : قادینلرک عدد ارککلردن دهافضله اولدینی تین ایدر ، بونکله برابر قادین - اعمال خارجهیه ایضا ایده میه جکی جهته - ارککک تحت ضماننده بولمق ؛ ارککلر قادینلر اوزرینه حاکم اولمق واجب اولورسه - فصل که بورایه قدر سرد ایتش اولدینمز تفصیلات بو وجوبی بالغاً مبالغ اثبات ایتدی - شمعی نه یاقیق لازم در ؛ هیئت اجتماعیه بشریه نک نظام وانتظامی خصوصنده - لزوم کورلدیکی زمان - بر ارککک بردن فضله قادینی حمایه ایتسنه مساعد ویرلک الیق اولمازی ؛ بالخاصه پک چوق ارککلری محو و هلاک ایدرک قادینلری حامیسز ، یارد مجیسز ، پریشان براقان ، آجی علاج سوقاق اورته لرینه دوکوله لرینه سببیت ویرن محاربه لرک عقینده بو احتیاج بو تون عریالنی ایله کندیسنی کوسترمیزی ؟

هیچ شبهه یوقکه ، طیب علاجی علته کوره ترتیب ایدر ، عمل اقتضایه مبنی اولور ؛ اوله ایسه انسان ، احتیاج صحیح ایله محتاج اولدینی بر شیئه مأذون اولمق هر حالده اوشی دن ممنوع اولمق دن ده اعلا دکل ؛ بعضلری ده دیورکه : ارککلرک وظیفه سی خارچ یتده اولدینی جهته کندیلرینه پک چوق یارد مجی بولاییلرلر . فقط نهو بشقه کیمسه لری حرم ایشالنه آلاماز ؛ نهوده بولنه جق اولان ، یالکز او نهوکه اهلی اولمق لازم در . حال بوکه نهوکه ایچنده قادینک کوره جکی پک چوق ایشلر واردر ؛ بونلری باشه چیقاراییلمک ایچون قادین یارد مجی به محتاج در . علم اقتصادک تقسیم اعمال خصوصنده کوسترمش اولدینی قواعدده بونی ایجاب ایدیور . پک اعلا نهو ایشلرلرنده قادینه کیم یارد ایتلی ؟ بر کره اوکا یارد مجی اولاجق کیمسه نک خارجی برارکک اولمسی قطعاً جائز اولاماز ؛ چونکه بونده مفسدت واردر . بناء علیه مملکت صغری اولان نهوی اعمار ایتک ، اونی آبی اداره ایتک ایچون نهوده - ینه او نهوکه اهلی اولمق اوزره بردن فضله قادینلر بولمسنده منفعت ومصلحت واردر . نتیجه :

تعدد زوجانه مساع ویرلک هم قانون طبیعته ، هم ده مصلحته موافق در . آفسه کیلی : احمد صمدی